

Ik droomde
dat ik langzaam
leefde...

STICHTING DAG LOCHEM

AVOND VAN DE POËZIE 27 JANUARI 2011

In deze bundel zijn de gedichten opgenomen die door acht stad- en streekgenoten werden gekozen en voorgedragen op de Avond van de Poëzie in de Synagoge te Lochem ter gelegenheid van de Nationale Gedichtendag op 27 januari 2011.

Muzikale omlijsting: Sanne Bijker, cello

De eenhoorn

De mens ging werken zonder zingen –
geen weet waarom, geen weet voor wien
onschuld en schoonheid, eerstelingen,
zijn wereld's vijanden sindsdien.
Hebt gij, verrukt in huiveringen,
vannacht hun eersteling gezien?

Hij sprong tevoorschijn, stond, en rilde
van drift en heldere onschuld, waar
een ronde maan de sneeuw der stilte
bescheen, en plots werd ik gewaar
de rechte lange hoorn, die trilde
van schoonheid en van doodsgevaar.

Laat zo 't gedicht geboren wezen
in een besprongen nu-en-hier,
wanneer – een volle droom, gerezen
boven de sneeuw van het papier –
de schrijfstift trilt van lust en vrezan,
hoorn van dat wild, onschuldig dier.

A. Roland Holst

keuze: Frans de Weger

Iedere korrel zand

In het uur van mijn belijdenis
als de zwaarste noodklok slaat
en wie weet het zaad verdrinken zal
waar mijn stroom van tranen gaat
dan trilt een stem na als een snaar
van diep in mij en ver
en werkt zich langs het doodsgevaar
waar wanhoop meester werd

ik ben geen man die bij een misstap
gretig boete doet
maar het is de keten van het lot
die ik, als Kain, breken moet
in het brandpunt van het ogenblik
zie ik de meesterhand
in ieder blad dat ritselt
en in iedere korrel zand

o de bloemen van vergetelheid
als het onkruid uit mijn jeugd
woekerden en verstikten zij
inzicht en levensvreugd
de zon schijnt op de treden
van de grote trap der tijd
verlicht het pad en ook de pijn
om verval en ijdelheid

ik zie achter een vensterraam
een verleidelijke gloed
dat ik als ik die kant op ga
mijn naam steeds horen moet

hoe verder ik kom op mijn reis
hoe duidelijker mij het verband
en weet ik iedere vezel telt
en iedere korrel zand.

ik ging van dorst naar overvloed
in de treurnis van de nacht
in de driften van een zomerdroom
in de kou van een winterse dag
in de wrange dans van eenzaamheid
vervagend in het schemerlicht
in de gebroken spiegel van onschuld
op elk vergeten gezicht

ik hoor de echo van een voetstap
als het ritme van de zee
soms draai ik me om en ben ik alleen
soms loopt er iemand mee
in de weegschaal van de werkelijkheid
balanceer ik op de rand
als iedere mus die vallen kan
als iedere korrel zand

Bob Dylan (vert. Ernst Jansz)

keuze: Frans de Weger

Credo

ik geloof in een rivier
die stroomt van zee naar de bergen
ik vraag van de poëzie niet meer
dan die rivier in kaart te brengen

ik wil geen water uit de rotsen slaan
maar ik wil water naar de rotsen dragen
droge zwarte rots
wordt blauwe waterrots

maar de kranten willen het anders
willen droog en zwart van koppen staan
werpen dammen op en dwingen
rechtsomkeert.

Remco Campert

keuze: Frans de Weger

Tot ziens

Ik mocht teruggaan in de tijd
De poort van de hel stond nog open
Uit het licht van mijn leven
Trad ik in het donker van de dood

Ik mocht teruggaan in mijn wereld
Want ik leef in een ander tijd
Omdat mijn tijd niet was
Waar velen van de onzen gingen

Op de plaats waar zij stierven
Sprak ik met hen
Samen gingen wij naar buiten
Stonden in 't heldere licht van mijn tijd

Maar zij konden niet terug naar mijn Wereld
Omdat zij Vrij wilden zijn
En ik vroeg hen, 'Waarom?'
Maar zij antwoordden slechts
'Tot ziens'

Frits Gies

Versteende getuigen

ledere steen van deze plaats
Hoor ik kreunen in de wind
ledere steen van deze plaats
Is een aanklacht tegen 't geweten
ledere steen is een getuigenis

Maar de lafheid had geen moed
De plaats van hun misdaad
Hebben zij vernietigd
Slechts sporen zijn gebleven
Als brandmerk van onmenselijkheid

ledere steen van deze plaats
Die hun schulden heeft gekend
Is een versteende ziel
Die eeuwig zal getuigen
In dit nagelaten monument

ledere steen van deze plaats
Heeft hun daad gezien
Maar vraagt nooit aan al die stenen
Of zij willen spreken
Zij kunnen alleen nog kreunen
In de wind

Frits Gies

De nachtegalen

Ik heb van 't leven vrijwel niets verwacht,
't Geluk is nu eenmaal niet te achterhalen.
Wat geeft 't? — In de koude voorjaarsnacht
Zingen de onsterfelijke nachtegalen.

J.C. Bloem

keuze: Frits Gies

De aalscholver

De aalscholver, zegt men, heeft vuile streken
Zo voedt het arme beest zich graag met vis
Vandaar dat hij zo vaak te vinden is
Bij vijvers waarin kwekers vissen kweken

Die vijveraars beweren: het loopt mis
Zij zouden zich graag op de gauwdief wreken
En hun geweren in de hoogte steken
En schieten, geel en groen van ergernis

Ja, laten wij de aalscholver bevechten
Want stelen, vrienden, is een slechte zaak
Wij mensen hebben toch de oudste rechten
En wat van ons is, slaan wij aan de haak
Dan gaat het met de vis zoals het hoort:
Bewaard voor diefstal, klaargestoomd voor moord

Ivo de Wijs

keuze: Frits Gies

De wacht

De nacht hangt zwaar in ziekenzalen
Een enkele wachtlamp werpt haar licht
Smal over 't zwartomlijnd gezicht.
Waar zouden haar gedachten dwalen?

De stilte wordt gebroken door een benauwde zucht.
Twee koortsdoorgloeide wangen, diep weggewoeld in 't
kussen.
Het vallen van haar schort is 't enige gerucht
Wanneer zij opstaat om het kind te sussen.

Twee armpjes gaan omhoog, twee blauwe kijkers staren
Haar aan; om zo te rusten mogen
Bij haar door wie het wordt bemind.

De blonde lokken raken zacht de donk're haren
Een warme gloed straalt uit haar ogen
En uit het hart, dat alles geeft aan 't kleine kind.

October 1943, Wim Carmiggelt

keuze: Hanneke Carmiggelt

Herfstmorgen

De dag brak wreed het groot geluk
Waarvan ik in mijn dromen leefde.
Uiteengescheurd en plots'ling stuk
Was 't beeld dat voor mijn ogen zweefde.

Het grauwe waas van morgenlicht
Omhult nog slechts een laatste flard
Ik voel mij leeg en doelloos, ongericht
Verbeelding is in mij verstard.
Fel brandt het leven in mijn dromen
Ver van de kille werk'lijkheid
Waar in die gloed wel nooit zal komen.

Mijn dromen zijn als idealen
Geen wordt eer ooit tot feit
Maar zonder hen zou heel mijn leven falen.

November 1943, Wim Carmiggelt

keuze: Hanneke Carmiggelt

de woorden die ik krijg

de woorden die ik krijg
rijg ik aan elkaar
ik naai ze
aai ze
stijf ze
als ze vuil zijn
was ik ze
zonder verzachter
ik leg ze te drogen in de wind
op het bleekveldje
waar de zon ze
in honing doopt

Marina San Giorgi

keuze: Hanneke Carmiggelt

Het paradijs

In mijn droom zag ik een tuin
Waar vele kinderen speelden,
Zij plukten bloemen en lachten luid
Of zou ik het mij verbeelden?
Zij zongen schoon als engelenkoren
zo mooi en zuiver, ongekend

Zij keken naar de gouden zon
die was hun dirigent
de kinderen werden nooit vermoeid
Zij renden rond of sliepen zacht
In deze tuin bestond geen tijd
het werd er ook nooit nacht

En ik lag lui in het malse gras
en droomde nog van toen
Dan schrok ik wakker en wist meteen
Wat ik vandaag moest doen...

Frederik van Eeden (mijn broer)

keuze: Joke Veltkamp

Ergens...

Ergens waar het mooi is, hoop ik dat je bent
waar je jouw vleugels uit kunt strekken
ergens, dat geen tijd, geen verdriet, alleen maar liefde
kent
daar hoop ik dat je bent.

Ergens waar het mooi is, waar je altijd de lente proeft
waar alle bloemen steeds weer bloeien
ergens waar je niets meer hoeft
daar hoop ik dat je bent.

Ergens waar het mooi is en je de sterren zo mag plukken
waar de zon, de maan en de wind naar je lacht
ergens waar voor jou alles mag lukken
daar hoop ik dat je bent.

Ergens waar het 't mooiste is, zo mooi als jouw heldere
ogen
waarmee je ons een seintje geeft
door een zonnenstraaltje of een vlokje sneeuw,
of de mooiste kleuren in alle regenbogen
daar, daar hoop ik dat je bent.

dichter onbekend

keuze: Joke Veltkamp

Het paradijs

In het begin waren wij nooit alleen. We stonden met onze blote voeten midden in de overvloed, en als we gingen liggen, dan was het alsof we in het leven verdronken. Dan zochten de vrouw en ik elkaars hand en trokken we elkaar als het ware op het droge.

‘Gaat het?’ zei zij dan tegen mij, of ik tegen haar.

En dan ging het weer.

In het begin voelden wij ons nooit alleen.

Er was het suizen van de wind in onze oren, daarna het krakende bladerdak dat onze val brak. Het volgende moment stonden we naast elkaar op een open plek in het bos, en we hadden geen

kleren aan. Hoog boven ons hoofd scheen de zon en beneden gaf dat vlekken op ons lichaam.

We hadden vier rivieren en een stuk bebost land gekregen. In de rivieren konden we een bad nemen. Het bos moest schoongemaakt en schoongehouden worden. De berenklaauw stond mans hoog, de kamperfoelie rook lekker... maar ondertussen woekerde ze, en aan de braamstruiken hingen grote vlezige vruchten waar je niet bij kon zonder je blote benen open te halen.

Het kreupelhout moest uitgedund. Er waren essen en olmen die op splijten stonden. Ik zag in een oogopslag dat al dat groen elkaar nog niet in de weg zat, maar ik keek vooruit.

Ik zei tegen de vrouw: ‘We komen hier geen dag te vroeg.’

‘Um’, zei de vrouw. Ze had een gulzige mond en een snor en een baard van rode en blauwe bessen. In plaats van

woorden kwam er sap van tussen haar lippen. Met haar handen probeerde zij haar kin schoon te vegen, maar ze maakte het alleen maar erger. Haar borsten en haar buik schudden, er was een braambes die langs haar lies, langs de binnenkant van haar been naar haar tenen gleed, dat was grappig om te zien. ‘Ga je die nog opeten?’ zei ik. ‘Ik niet’, zei de vrouw. ‘Jij?’ ‘Ja’, zei ik. Ze stak haar haren op en keek van me weg. ‘Pak ‘m dan,’ zei ze. In het begin waren wij twee handen op een buik.

Bart Moeyaert

keuze: Joke Veltkamp

Hekel aan drugs

Weetje, ik heb een hekel aan mensen die aan de drugs
zijn

Die doen zichzelf en andere zoveel pijn
die maken hun eigen leven helemaal kapot
En van binnen en van buiten worden ze rot

Het kan door van alles komen, vooral de eerste keer
Stoer doen, moeilijk leven en je wilt niet meer
Je voelt je kut dus je gaat met drugs beginnen
Alsof je daarmee je oude leven kunt terug winnen

Aan zulke mensen heb ik een hekel echt
Ik leef ook wel mee want misschien zitten ze in een
gevecht

Maar waarom drugs die zijn zo verkeerd
Of zijn ze door andere aangesmeerd

Weet je waar het nog het meest om gaat
Mijn eigen broer wist altijd hoe ik drugs haat
En precies hij doet me zoveel pijn
Om net als vele andere ook aan de drugs te zijn

dichter onbekend

keuze: Lisa Vrugink

Dus ik ben uniek

Iedereen moet mooi zijn,
Dat maakt me ziek,
Van ieder mens is er maar één,
Dus ben ik uniek,
Ik ben gewoon wie ik ben,
Het valt niet altijd mee,
Maar als ik sterf kan ik zeggen:
I did it my own way!
Ik heb een grote mond, mijn hart is klein,
Ik voel jouw woorden prikken,
Ze doen me pijn,
Maar ik geef niet op,
Ik vecht mijn eigen weg,
Schoonheid, schoonheid, wat stelt dat nou voor,
Als je je van binnen lelijk en verrot voelt, door en door,
Noem mij maar lelijk, dom, of te klein,
Zo ben ik geboren en zo zal ik zijn,
Ik ben wie ik ben,
Daar kom ik eerlijk voor uit,
Ik ben een mens,
Ik ben geen freak,
Ik leef want ik adem,
En dus ben ik uniek

dichter onbekend

keuze: Lisa Vrugink

Mijn bloed

Druppels vermengen zich,
Schoon water wat het rode verjaagt
Ik kijk erna, zie hoe het wegloopt,
Zie hoe mijn pijn vervaagd.

Waarom altijd al die obstakels,
Waarom gaat het nou nooit gewoon.
Gewoon goed, gewoon perfect,
En dat allemaal om deze persoon.

Bloed vermengt zich met water,
Mijn zorgen en pijn beleef ik later.
Zie hoe het wegstroomt,
En hoop dat ik alles heb gedroomd.

Schuld, verdriet en frustratie,
Dat is mijn woordenboek.
Stabiliteit, rust, en liefde,
Dat is wat ik zoek.

Zeg nu niet meer
Je liegt toch elke keer.
Hou me niet meer tegen
Ik zal niets overwegen

Jouw keuze is jouw wil,
En luister niet naar mijn gegil.
Pak mijn hand,
Dan kunnen wij iedereen laten zien,
Hoe echte liefde brandt.

Lisa Vruggink

Tijd

Ik droomde, dat ik langzaam leefde...
langzamer dan de oudste steen.
Het was verschrikkelijk: om mij heen
schoot alles op, schokte of beefde,
wat stil lijkt. 'k Zag de drang waarmee
de bomen zich uit de aarde wrongen

terwijl ze hees en hortend zongen;
terwijl de jaargetijden vlogen
verkleurende als regenbogen...
Ik zag de tremor van de zee,
zijn zwellen en weer haastig slinken,
zoals een grote keel kan drinken.
En dag en nacht van korte duur

vlammen en doven: flakkrend vuur.
– De wanhoop en welsprekendheid
in de gebaren van de dingen,
die anders star zijn, en hun dringen,
hun ademloze wrede strijd...
Hoe kón ik dat niet eerder weten,
Niet beter zien in vroeger tijd?
Hoe moet ik het weer ooit vergeten?

M. Vasalis

keuze: Niek Hietbrink

Gebaren

Dat mijn overgrootvader op straat als groet
even de rand van zijn hoge hoed beroerde
en elke avond op de trap de kaarsvlam
met zijn hand tegen de tocht behoedde
terwijl zijn vrouw zo elegant haar lange
rokken ruisend over de treden tilde.

En hoe wij dag na dag met vergelijkbare
onachtzaamheid de gordijnen sluiten, een
bladzijde van een boek omslaan, een fles
ontkurken. Tot ook al dit wereldwijde,
tot vervelens toe herhaalde, geruisloos
verdwijnt in het museum van Vergeten Gebaren.

Marc Tritsmans

keuze: Niek Hietbrink

Een brief,

het is niet wat er staat
de letters de woorden
eerder de stille zucht
in een komma of een punt
een vouw in het blad
een vage inktvlek
de ruimte tussen de
groeten en je naam
de onmetelijke leegte
achter het papier

Niek Hietbrink

De seizoenen

Als je jong bent, valt de lente eeuwig samen met de lente
Er hangt bloesem aan de bomen en een vogel zingt een
lied

En je jeugd bestaat uit zee en zand en zonnige
momenten

Maar de seizoenen komen terug

De jaren niet

Als de zomer aanbreekt, wil je niet verdwalen in het koren
Je agenda heeft geen ruimte voor plezier en voor verdriet
En je zegt: ik heb geen tijd, ik heb al zoveel tijd verloren
Maar de seizoenen komen terug
De jaren niet

Pas in de herfst is voor het eerst

Het besef niet te ontlopen

Je ogen vallen open

Je hebt je tijd verdaan

Je halve leven werd beheerst

Door zenuwen en zorgen

De blinde hang naar morgen

De race om het bestaan

Je armen worden krakerige takken

En als je het geluk probeert te pakken

Is het nep of surrogaat

Je bent te laat

In de winter ben je vrij om al je dagen te verdromen,
Maar je tijd is om, het land is leeg, het regent dat het giet
Je verlangt met hart en ziel naar nieuwe bloesem aan de
bomen

Maar de seizoenen komen terug

De jaren niet

Er zal bloesem komen die je niet meer ziet

Ivo de Wijs

keuze: Pank van de Watering

Lied van licht en schaduw

Zon, zon, zon... boven, onder, in, uit
Waar wolken zijn, blokkeert het licht,
Vlekken makend in de weide,
Blank schijnen de boterbloemen,
Vlakken, vlakken... Stipdonker daar het boerderijtje...
Zuigend de wind om de kruiwagen,
Geen stank, want de mesthoop is puur,
Schreeuw niet zo haan in de ijlheid van de morgen...

Het paard breekt de ochtend in de middag door luid
geklepper!

Waar, waar? Daar over het bospad.
Zoemend hangt de vliegenplaag rond zijn beweeglijk
hoofd,
Zwaar, heel zwaar bonst de dennengeur mee...

Doorbreek ik de ban van de cirkel?
Neen, niet bij machte ben ik...
Tot het ruisen van de bergbeek kleur en geluiden
Uit het ritme van de noen haalt
Als brekend glas, barstend licht,

Schoon en blank barst de middag open
Over het vurig hoofd van het paard.

De dag rijgt zich voort langs een gouddraad
En valt, breekt, dooft in de avond.

Pank van de Watering, juni 1984

Kunst

Wat we willen:
Momenten
Van helderheid
Of beter nog: van grote
Klaarheid

Schaars zijn die momenten
En ook nog goed verborgen

Zoeken heeft dus
Nauwelijks zin, maar
Vinden wel

De kunst is zo te leven
Dat het je overkomt

Die klaarheid, af en toe

Martin Bril

keuze: Rita Susebeek

Uitzicht met zandkorrel

We noemen hem een zandkorrel,
maar zelf noemt hij zich korrel nog zand.
Hij kan het af zonder een naam,
of die nu algemeen, bijzonder,
vluchtig, blijvend,
verkeerd of passend is.

Onze blik en aanraking doen hem niets.
Hij voelt zich gezien nog geraakt.
En dat hij op de vensterbank is gevallen,
is uitsluitend ons, niet zijn avontuur.
Voor hem is dat vallen zonder meer,
zonder zekerheid of hij al gevallen is,
of nog valt.

Uit het raam heb je een mooi uitzicht op het meer,
maar dat uitzicht ziet zich niet zelf.
Kleurloos en vormloos,
stemloos, geurloos
en pijnloos bestaat het op deze wereld.

Bodemloos bestaat de bodem van het meer
en oeverloos zijn oevers.
Niet nat, niet droog zijn water.
Meer- noch enkelvoudig de golven
die doof voor hun eigen geruis
om stenen bruisen die niet groot of klein zijn.

En alles gebeurt onder een van nature hemelloze hemel
waar de zon ondergaat zonder onder te gaan

en zich onverborgen verbergt achter een onbewuste
wolk.
En de wind solt ermee zonder enige andere reden
dan dat hij waait.

Eén seconde verstrijkt.
Nog een seconde.
Een derde seconde.
Maar dat zijn alleen onze seconden.

De tijd snelde voorbij als een koerier met een
spoedbericht.
Maar dat is alleen onze vergelijking.
De persoon is fictief, zijn haast aangepraat,
het bericht – onmenselijk.

Wisława Szymborska

keuze: Rita Susebeek

Uitgave: Stichting Dag Lochem
Vormgeving en foto's: Roelof Wullink
De tekst werd gezet uit de The Serif en The Sans van Luc de Groot
Druk en afwerking: Drukkerij Lammerdink